

for at betale af Skat. Selv om deres aarlige Udbytte gaar op flere Hundrede Tusinder, skal, saa snart de kunne kaldes Produktions- eller Andelsforeninger, den Købstad, hvori de ligge, ikke kunne faa en eneste Smule Skat af dem. Og her ved jeg da, at man ikke kan sige, at de saakaldte Aktionærer eller Andelshavere jo betale Skat af deres Andele, deres Fortjeneste, thi de ville allesammen befindes at bo paa Landet. Købstæderne ville altsaa have alle de Byrder, der ere forbundne med Denne Drift, det store Slid paa deres Gader, navnlig ved den enorme Koeførfel, den store Forøgelse af Skolevæsenets og Fattigvæsenets Udgifter, som ubetinget maa følge med den Slags store Fabriker paa Grund af den væksende Arbejdsstyrke, som der er. Arbejderne søge ind til Byerne, fordi der er godt Arbejde i kort Tid og saa blive de boende der og falde Købstaden til Byrde. Jeg siger, det er mig ufatteligt, at det paa Forhaand skal være givet, at en Købstad skal være nødt til at bære disse Byrder, medens hele Fordelen gaar til Aktionærer eller Andelshavere, som bo i en anden Kommune. Jeg kan jo godt forstaa, at det maaske ikke interesserer samtlige Medlemmer tilstrækkelig, fordi det største og grelleste Eksempel som kan anføres i den Henseende, er en Koesukkerfabrik, som drives paa Andele, og af saadanne tror jeg kun, der findes en her i Landet, og det er netop i den Landsdel, hvorfra jeg er. Skulde dette Lovforslag gennemføres, saaledes som Bestemmelsen staar her, vil Resultatet blive, at Sukkerfabrikken i Næstøv af et Overstud paa mange hundrede Tusinder vil komme til at svare en ret betydelig Skat til Næstøv Kommune, medens Sukkerfabrikken i Nykøbing med et formodet lignende Overstud ikke vil komme til at svare en eneste Dre til Nykøbing Kommune. Jeg kan dog ikke tro, at der kan findes tilstrækkelig Begrundelse af, at man skulde naa til et saa lidet tilfredsstillende Resultat. Jeg kan egentlig ikke se anden Forskel paa de to Fabriker, end at den ene er oprettet af en Gehejmeetatstraad og den anden af en Gehejmekonferentstraad, som konkurrerede med ham, og Resultatet blev jo, at denne sidste sejrede. Og det finder jeg meget fornuftigt, at Landbruget selv tog den Fortjeneste, som kunde være ved det; men naar Sagen ses i Relation til de to Købstæder, kan jeg ikke indse, at der er nogen som helst Grund eller Berettigelse til at behandle den ene Købstad anderledes end den anden over for dette Spørgsmaal. Jeg mener altsaa, at denne Bestemmelse om disse Foreninger, som man i længere Tid paa Forhaand er gaaet ud fra skulle være skatte-

fri, trænger til en ny og grundig Overvejelse. — Ogsaa Udtrykkene, som findes i denne Bestemmelse, synes mig at trænge til at gennemgaas paa ny. Det ses af Regeringens Lovforslag i Fjor, at Foreninger skulle være fri, naar den Virksomhed, som er deres Hovedsøjemed, ikke udstrækkes ud over Medlemmernes Kreds. Det synes mig nu ikke, at dette er saa fuldstændig klart, thi hvad er en saadan Produktionsforenings Hovedsøjemed? For en Mejeri-forening maa det dog være Hovedsagen at lave fint Smør og lade det sælge — for Tiden paa det udenlandske Marked — til den højest mulige Pris. Det vilde jeg betragte som en Produktionsforenings Hovedsøjemed, og ikke det at indsamle Mælk. Gaa vi over til Koesukkerfabrikkerne, saa vide vi jo, at naar Køerne ere afleverede, begynder den storartede Fabrikationsvirksomhed, hvorigennem Sukkeret produceres. Endelig skal man ogsaa skaffe sig de bedste og fineste Handelsforbindelser i Ind- og Udland for at fremstamme det Udbytte, der skal gaa til Andels haverne. Jeg synes ikke, at det er ganske korrekt, naar man vil sige, at denne Virksomhed ligger inden for Foreningens Hovedsøjemed, saaledes som det fremgaar af det Eksempel, der er givet i Lovforslaget. Regeringens Forslag lød jo i Fjor, som jeg har nævnt, men Folketinget har faaet det eksempelvis præciseret ganske nøjagtigt, og den højtærede Indenrigsminister har i en Henseende forelagt Lovforslaget saaledes, som Folketinget har vedtaget det. Det hedder nemlig: "Saaledes bliver f. Eks. en Forbrugsforening skattepligtig, naar den fordeles Varer til Ikke-Medlemmer, en Produktionsforening, naar den optøber Produkter fra Ikke-Medlemmer". Jeg ser altsaa godt, hvad Folketingets Vedtagelse gaar ud paa. Altsaa disse Foreninger, jeg har nævnt, vil man fritage for enhver Skattepligt, men det forekommer mig ikke, at Eksemplerne svare til Hovedsætningen, som gaar forud. Skal derfor Resultatet blive, som Eksemplerne tyde paa, tror jeg, at det vilde være rigtigt at forandre den Regel, som er udtrykt i Hovedsætningen, thi jeg synes ikke, det passer ganske nøjagtigt sammen, som det nu er.

Det var det væsentligste af, hvad jeg havde at sige, idet jeg i øvrigt i meget kan henholde mig til de ærede Medlemmer, der havde Ordet i Gaar i denne Sag. Jeg kan ikke undlade at erkende, at dette Lovforslag i de mange Aar, det har været under Forhandling, har vundet ganske uberørlig i Overfærdighed og Klarhed, og at det baade er blevet reelt fuldstændiggjort og formelt forbedret saa meget, at det egner sig ganske